

הרב'ת' ויצחק ויצר

בעזה"ש"י י"מ ואמ"ן ז' אדר אדר - מהפכה וניצחון

"מה זה 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' ולא בניסן, שהיה גם כן התחדשות ניסים ונפלאות לישראל? אך באדר נאמר 'ונהפך הוא', שנתהפך מדין לרחמים, וזה שְמִמָּה בְשִׁלְמוֹת, כי בהנהגת החסד לבד אינו ניכר שְמִמָּה, אך כשנתהפך מדין לרחמים - אז ניכר שְמִמָּה. ועל כן בניסן, שהקבי"ה נהג בחסדים, אין ניכר בו השְמִמָּה... אבל כשהיה הנהגת בחינת דין ונתהפך לרחמים - על כן אז הוא שְמִמָּה בְשִׁלְמוֹת, וכן יעזור השם יתברך" (אדמו"ר רבי אברהם יעקב מסדיגורא)

" 'משנכנס אדר מרבין בְשִׁמְחָה' (תענית כט ע"א) - 'אדר' הוא מלשון אדרת ולבוש, וגם הוא מלשון 'הדר' ונאה. והוא, כי כל הגבורות אשר היה בחודש הזה בימי מרדכי ואסתר להשמיד ולהרוג היו 'תוכחת מגולה ואהבה מסותרת' (על פי משלי כז, ה), כדי שישבו בְּתִשׁוּבָה על שהשתחוּ לְצִלָּם או על שנהנו מסעודתו של אותו רשע. אם כן, היה חסדו ואהבתו יתברך מְלוּבָּשׁ בְּלְבוּשֵׁי רָעִים מאד, וכן לקיחת אסתר אל אחשוורוש היה שיוצמח מזה ישועת ישראל, רק שנתלבש בְּלְבוּשׁ מְגוּנָה מאד, אמנם כששבו בתשובה, ועל ידי תפילת מרדכי ואסתר, נהפך להם מְגוּנָה לְשִׁמְחָה, אזי נתלבש חסדו ואהבתו בְּלְבוּשֵׁי טוֹבִים, והיה החסד והשְמִמָּה מבית ומחוץ, כי גם בחיצוניות נתגלה חסדי ד' בגלוי לְעֵין כָּל. לכן בכל שנה משנכנס אדר מתעורר ישועת ד' בבחינת גילוי, בבחינת לבושים טובים. וזהו 'משנכנס אדר' כי הַבְּחִינָה-אֲדָרֶת-וּלְבוּשׁ נִכְנָס בְּפָנִים, להיות בבחינת פנימי וחסד, לכן 'מרבין בְּשִׁמְחָה', כי השְמִמָּה הוא בפנימיות ובחיצוניות.

ולכן אמרו 'מרבין בְּשִׁמְחָה', ולא אמרו 'יהיו בְּשִׁמְחָה'. כי פְּתִיב 'עוֹ וְחֻדְנָה בְּמִקְמוֹ', כי באמת בְּבִתִּי גְּוֹאֵלִי שֶׁ שְׂמִמָּה (חגיגה ה ע"ב), כי הישראל מביאין שְמִמָּה להבורא ברוך-הוא, כי מכל כובד הגלות וקושי השיעבוד ונסינות רבות אשר עָבְרוּ עֲלֵינוּ זה כמה, ועדיין עומדים באמונת א-להי עולם ברוך-הוא, יש שְמִמָּה ונחת-רוח להבורא ברוך-הוא, רק בְּבִתִּי בְּרָאִי ובעולם-הזה, בבחינת לבושים, יש תוגה. אבל במקומו יתברך, למעלה מבחינת לבושים, יש שְמִמָּה ועוֹ וְחֻדְנָה אשר מפל (= למרות כל) הלבושים הרעים שיש למטה עומדים באמונתו יתברך. אבל אי-אפשר להרבות בְּשִׁמְחָה זו להבורא יתברך, ואדרבא, אנו צריכים למַעֵט, שלא יהיה השְמִמָּה לפנינו באופן זה, רק לעורר חסדי ד' עלינו מְפִיֵת ומחוץ, הֵינּוּ שְׂגֵם הַלְבוּשִׁים וְחִיצוֹנִיּוֹת יְהוּ טוֹבִים וְחֻדְנָה ד', ובאופן זה יהיה 'הוד וְקֶדֶר לְפָנָיו עוֹ וְחֻדְנָה בְּמִקְמוֹ' (דהיי"א טו, כז), כי ודאי יש שְמִמָּה גדולה לפנינו כשרואה את בניו, בני ישראל, בְּשִׁמְחָה.

לכן בחודש אדר, אשר נתגלה חסדי ד' גם בעולם הזה, בבחינת לבושים טובים, ויליהודים היתה אורה ושְמִמָּה וששון, ודאי שְמִמָּה כזאת צריכים אנו להרבות להקבי"ה, הֵינּוּ לעורר בְּמַעֲשֵׂינוּ בכל פעם יותר חסדי ד' וישועת ישראל. לכן בכל שנה משנכנס אדר נתעורר ישועת ד' וחסדיו לישראל, והוא עת-רצון לעורר ולהרבות ריבוי שְמִמָּה לפנינו יתברך"

(אדמו"ר רבי אלימלך מגרודז'יסק, "דברי אלימלך")

"אמר רב פפא...האי בר שראל דאית ליה דינא בהדי נקרי, באב לשתימיט מיניה, דריע מזליה
דישראל, באדר ליזל בהדיה, דבריא מזליה דשראל..."

"אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון: הרוצה שיתקומו נכסיו, יטע בהם אדר, שנתמר
אדיר במרום ד'..."

"איתא בגמרא 'מאן דאית ליה דינא עם נכרי לשתמיט עד אדר' כו', דבחודש הזה כתיב 'אשר נחפך'
כו'. ושמעתי מפי מו"ז ז"ל על הגמרא יטע בהן אדר שנתמר אדיר במרום ד' כו', ואמר כי המשך
הפסוק 'מקולות מים רבים אדירים', שהם האומות, כדפירש רש"י שם 'נהרות' כו', ועיקר תכלית
אדיריהם (= היא) כדי שיתברר 'אדיר במרום ד', שמרוב רשתם נתגלה כחו של הקב"ה בעולם
לנקום מהם, וכן היה בחודש אדר כו', ולפי דרכנו נאמר עוד, דמצינו בגמרא 'אין מעברין אלא אדר',
כי עיבור השנה הוא להשוות ימות החמה לימות הלבנה, וידוע שבני ישראל מונין ללבנה, ואומות
העולם לחמה, כי הנה י"ב החודשים המה י"ב שערים שנפתחים בשנה להשפעת הקב"ה לעולם כל
דברים הנצרכים, שעל זה קבעו י"ב ברכות אמצעיות בתפילה, יש שער מיוחד לפרנסה ולרפואה
ולחיים וכדומה, וכל חודש מיוחד לשער אחד, כדמיון זה מצינו בשלמה המלך שהעמיד י"ב נציבים
על כל אחד חודש לכלכל. וכתוב ונציב אחד בארץ? דרשו תו"ל שהוא על חודש העיבור (סנהדרין יב
ע"א), ונקרא 'בארץ' כי זה החודש הוא להעלות השירים שניתנסף בכל החודשים מיתרון שנות
החמה, כנ"ל, ומסתמא היא מדרגה שצריכה רב כח להעלותה, ואין איתנו יודע בסוד העיבור. כדמיון
זה מצינו שהוסיפו ברכת המינים בלבנה, והיינו שהגם ש"ב שערים יש בסדר מסודר, אך מרוב רשת
המינים שהרעו לבני ישראל הוכרחו חכמי ישראל להוסיף ברכה מיוחדת, ובנדאי כשקבעו בתפילה
נפתח גם בשמים שער מיוחד לנקום מהם, וכענין שכתבנו לעיל 'ישאו נהרות כו' מקולות כו' אדיר

¹ "ישאו נהרות, ד', ישאו נהרות קולם, ישאו נהרות דקנים: מקלות מים רבים אדירים משברי ים
אדיר במרום ד' "

" ישאו נהרות, ד' - לשון צעקה וקובלן הוא זה: אהה, ד', הנה האומות השוטפים כנהרות ישאו
קולם. יהמיון, ואת דוד עמקי נבכיהם ישאו ויגביהו תמיד להתגאות נגדך, כל לשון 'דכא' לשון עומק
ושפלות" (רש"י לפסוק ג')

" ישאו נהרות, ד' - נהרות הוא משל על גוג ומגוג ועל המלכים אשר אתו שיתקבצו להילחם על
ירושלים" (רד"ק לפסוק ג')

" 'מקלות מים רבים' - ידעתי אני כי יותר מקולות המים הרבים אשר יהמיון עלינו, ומאדירי משברי
הים הזה, אתה אדיר במרום, ד', נגדך תקיפה עליהם" (רש"י לפסוק ד')

² "ולשלמה שנים עשר נציבים על כל ישראל, וכלכלו את המלך ואת ביתו. חדש בשנה יהיה על האחד
לכלכל: ואלה שמותם בן חור בהר אפרים: ונציב אחד אשר בארץ" (מלכים-א ד, ז-ח; יט)

במרום די', ולכן אין מעברין אלא אדר', כמו שאמרו זכרונם לברכה לישתמיט מיניה עד אדר' שאז בריא מזליה דישראל, ויכולין להוציא בלעם מפיהם, וכמו שנפתח בכל ראש חודש שער מיוחד, כדכתיב 'ביום החודש יפתחי' כו' כן באדר שני נפתח שער עיבור השנה, שהיא התוספת הנ"ל... (שפת אמת, ליקוטים, לר"ח אדר)

"ראש חודש אדר לשון חוזק, כמו 'אַדְרָא בְּמָרוֹם דִּי', כי אדר כמו אלול, עת רצון לתשובה, באלול קודם ראש-השנה בבחינת 'רָאָה, ואדר, קודם ניסן, שגם-כן ראש-השנה, זמן תשובה מתוך אהבה ושמחה ונדיבות להשיי, ובעל-תשובה בְּחִילָא סְגִי, לכן נקרא בלשון חוזק, 'החודש אשר נהפך' כו' בחינת תשובה, שנעשין זכויות, וכמו כן אלול הארבעים יום שנהפכו מכעס לרצון בקבלת לוחות אחרונים..." (שפת אמת, ליקוטים, לר"ח אדר)

"ראש חודש אדר הוא כלל מהיי"ב חודשים, והוא סוף השנה לחודשים שהם התחדשות השנה, שניסן ראש השנה לחודשים. וכמו סוכות זמן אסיף מהחיים של כל שנה ושנה, ולכך הוא זמן אסיף וקהלת, כדי לעשות מצב וחיזוק במה שהיה בכל השנה שיהיה אחר-כך שנה אחרת, כמו כן אדר לחודשים. ויאידרא' הוא אסיפה וקיבוץ בלשון תרגום, שהחודשים על שם תרגום, די' שמות חודשים עלו מבבל... ולכך אמרו חז"ל 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', כְּעֵין מה שאמרו חז"ל שמעצרת ועד סוכות מביא וקורא שזמן האסיף הוא זמן שמחה- כמו כן באדר לחודשים. ולכך מעברין אדר, שהוא כלל החודשים... והענין- לאסוף התחדשות השנה להעלותן למקורן. כמו שאמר מו"ז ז"ל 'ואדור ביניכם', המְשָׁן, על-שם שלשון 'אדר' הוא מקום הקיבוץ להכלל תוך יסוד הכל, ומשם יש שמחה... והוא גם כן לשון חיזוק, שעיקר החיזוק על ידי זה שמכניסין להמקור. ולכך 'החודש אשר נהפך', כי במה שמכללין לתוך המקור נהפך ממידת הדין לרחמים, וכן באדם... וזה שאמרו 'יטע בהן אדיר', וזהו שאמרו חז"ל 'מאן דאית ליה דינא כו' לימצא ליה באדר', וכי ימתין עד אדר? אולם כי יכניס עצמו להמקור, ושם בריא מזליה, והבן היטב. וזהו 'יטע בהן אדיר', שהכל מד', כמו שקתוב 'אדיר במרום די' כו', וכנ"ל" (שפת אמת, ליקוטים, לר"ח אדר)

"...ולאשר ניסן הוא זמן גאולה- אם-כן חודש אדר מיוחד למפלתו של הרשע עמלק ימח שמו וזכרו, כדי שיהיה אחר-כך שמו יתברך שלם. וניסן הוא ראשון ואדר הוא חודש האחרון. ובאחרית אין לו לעמלק כלום. כדכתיב 'עדי אובד'. לכן באדר מוכן למפלה..." (שפת אמת, זכור, תר"ט)

"צריך כל אחד לעשות את עצמו מְשָׁן, ועל כן החודש הזה נקרא 'אדר', כי אדר הוא אָדוּר, לשון דירה, מפני שבניסן הוקם המשכן, ובאדר צריך לעשות הכנה ולפנות את עצמו מכל דבר, רק לעשות את עצמו בבחינת מְשָׁן" (אדמו"ר רבי יצחק מאיר מגור, ליקוטי הרי"מ עמ' רז)

³ "כה אָמַר אֶ-דְּנִי אֱלֹקִים: שֶׁעַר הַחֲצַר הַפְּנִימִית הַפְּנֵה קָדִים? הֲיָה סָגוּר שְׁשֵׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה, וּבָיֹום הַשְּׁבִיעִי יִפְתָּח וּבָיֹום הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח" (יחזקאל מו, א)